

Az Ókeresztény Mauzóleum rekonstrukciója

Emresz Adrienn

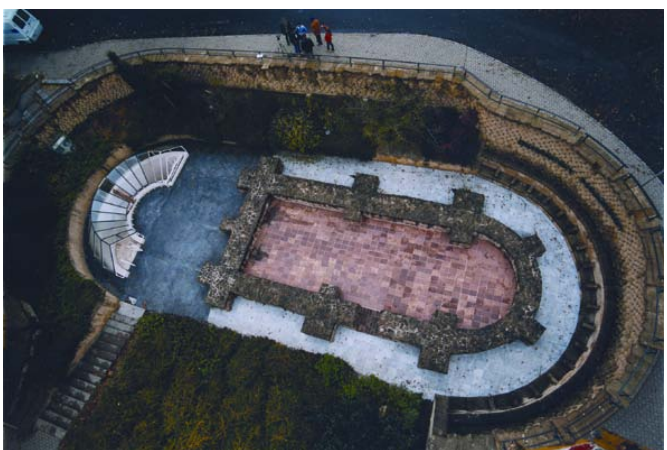
Pécs. Nem lehet nem szeretni ezt a várost. Egyszerűen magával ragad és többé már az ember el sem akar menni. Itt bárki és mindenki itthon érezheti magát. A város tele van meglepetésekkel, folyton változik, mindig más arcát mutatja. Még csak tíz éve élek a városban, de már itt érzem magam itthon, hazaértem. A belváros szinte teljes területe alatt a föld mélyén egy másik, régi város alszik, arra várva, hogy mikor fedezzük fel és vonjuk be a létünkbe, hogy megint életre **keljen**. Ma szinte nincs is olyan építkezés a városrész még beépítetlen vagy átépítésre kerülő területein, ahol a földmunkák során ne bukkannának értékes és védendő romokra a munkagépek. Szerencsémre az egyetemi kötelező gyakorlati időt Kistelegdi István professzor úr mellett töltöttem, aki mellett dolgozom mind a mai napig az épületszerkezettan tanszéken, és aki így már korán találkozhattam az örökségvédelem mibenlétével, amikor a Jókai utcai foghijbeépítés tervein együtt dolgozhattam vele. De a történet folytatódott tovább, amikor a ROP pályázaton megnyertük a másfél milliárd forintot a világörökség turisztikai vonzerő fejlesztésének megvalósítására. Ekkor kezdetem el foglalkozni először ilyen nagy léptékű alkotással, mint a világörökségi projekt. Hatalmas érzés ez egy friss diplomás építésznek, nem is álmodhatna az ember szebb kezdetről.

1.

2.

3.

1. A pécsi székesegyház
2. Oroszlánfej a Mauzóleum falfestményrészlete
3. Az Ókeresztény Mauzóleum

A krisztogram a pécsi világörökség választott jelképe. Ez a jelkép, amely a kereszténység első hivatalos szimbóluma a Péter-Pál sírkamrában is jelen van. Az V. számú sírkamra 2000. évi feltárása során bronz templomi függőmécses töredékeként találtak ilyen - bizánci formának, illetve eredetűnek feltételezett régészeti emléket. A 312. október 28-i Milvius-hídi csata előtt Constantinus császár látomásában e jel jelent meg a következő szavak kíséretében: "E jelben győzz!"

Krisztus nevének görög kezdőbetűihez (X=khi, P=rho) a pécsi példányon a másik két betű (A=alfa. • =ómega) is közvetlenül Krisztusra utal.

Pécs a "magyar mediterráneum" legdélibb városa, 2000 éves történelemmel büszkélkedhet. A város területe a római kor óta folyamatosan lakott. A korábban itt élő népek, az egymást követő, vagy éppen egymás mellett élő kultúrák kiemelkedő jelentőségű emlékanyagot hagyományoztak ránk.

Különös helyet foglal el ezek között - egyetemes jelentőségénél fogva - az ókeresztény, Kr. u. IV. századi emlékanyag, amely a mai belváros északnyugati részén, a bazilika környékén maradt fenn, átvészelve a népvándorlaskor és a középkor viharait. Sopianae története a Kr. u. II. századig nyúlik vissza, amikor a Mecsek déli lábánál az itt haladó észak-déli irányú kereskedelmi utak találkozásánál egy kedvező fekvésű és éghajlati adottságú, de nem túl városias település alakult ki.

A korai kis település a Kr. u. III. század végén már városiasabb külsőt öltött és időközben városi rangra is emelkedett. A Kr. u. III. század legvégén már a négy részre osztott provincia Valeria nevű

tartományának központja, közigazgatási székhelye volt, ahonnan a helytartó, a praese irányította a provincia ügyeit.

Az első sírkamrát a XVIII. század elején a mai Ciszterci Rend Nagy Lajos Gimnáziuma udvarán találták, erről azonban csak feljegyzések tudósítanak. 1782-ben bukkant elő az első olyan ókeresztény emlék, a Péter-Pál sírkamra, amely mind a mai napig látogatható. A közben eltelt 218 év alatt 16 sírkamrát, több száz sírt tártak fel, és ennek során több ezer későrómai tárgyat azonosítottak.

A pécsi nekropolisz sírkamrái figurális és ornamentális falfestése jellegzetes, csak Róma város katakombafestészetéhez hasonlítható. Erre utal az is, hogy a sírkamrák falain az ókeresztény szimbólumok (Krisztus-monogram, a galamb, a korsó és a pohár) mellett található bibliai jelenetek (Péter és Pál apostolok, Ádám és Éva, Dániel próféta az oroszlánok barlangjában, Háromkirályok, Jónás jelenete, Mária és a gyermek Jézus) közeli analógiái Róma város föld alatti temetőiből már ismertek. Az említett motívumok közül a korsó és a pohár a halotti tor, vagy az eucharisztia (oltáriszentség) szimbóluma lehetett, míg a több helyen is feltűnő Krisztus-monogram Krisztus személyes jelenlétére utal és gyakran a sírokból előkerült ékszereken, gyűrűkön, fülbevalókon is megjelenik.

1.

1. A pécsi Székesegyház

A pécsi ókeresztény építmények bensőséges, antik miliőt képesek árasztani még napjainkban is. A pécsi emlékek építészetiileg abban térnek el más, így például a Balkánon és a többi európai provinciákban talált hasonló épületektől, hogy a sopianae-i temetőépületek között kétszinteseket is találunk, amelyeket kettős feladat ellátására emeltek: egyszerre voltak temetkezési helyek és szertartások céljára szolgáló kápolnák. A sopianae-i temető területén eddig feltárt sírkamrák, kápolnák, mauzóleum olyan együtttest alkotnak tehát, amelynek egyedi építészeti megjelenése, és ugyancsak egyedi bibliai gyökerekből táplálkozó falfestészete egy napjainkra is kiható kultúráról és civilizációról tanúskodik.

A Világörökségi listára nevezett emlékművek olyan eszmékhez kötődik, amelyek történelmi jelentősége kiemelkedően fontos. A viszonylag kis területen feltárt, dokumentált és nagyrészt a mai napig megtekinthető építmények műemlékegyüttese a késő római temető hangulatát idézi az épületekbe belépő látogató számára. A falképeken keresztül közel kerülhet a késő antik ember lelkivilágához, és megbizonyosodhat arról, hogy a kereszténység elterjedésével, általánossá válásával ez az új vallás milyen páratlan művészeti alkotásokat eredményezett. Az ókeresztény emlékcsoport különleges, egyedi bizonyítékát jelenti egy sajátos történelmi kontinuitásnak, amely átível a Kr. u. IV. századtól a népvándorlaskor mozgalmas évszázadain egészen a magyar honfoglalásig. Pécs, mint folyamatos keresztény kegyhely - és mint ez a püspökség megalapításában is kifejeződik - szorosan kapcsolódik a keresztény gondolatisághoz és az államalapításhoz.

A pécsi ókeresztény emlékek egyetemes és helyi, de mindenképpen kiemelkedő értékű tanúi az első évezred

keresztény halotti kultuszának, egy új vallás ébredésének és a változó körülmények közötti utóéletének. Ilyen nagyszámú és változatos arculatú ókeresztény emlék - amelynek nagyobb része ma is látogatható - az európai provinciákban máshol nem került elő. A bibliai és más vallási tárgyú jelenetekkel, ókeresztény szimbólumokkal ékes falfestmények a késő római ókeresztény művészet kiemelkedő alkotásai.

A krisztogram

Az ókeresztény építészet jellemző építményei a katakombák (föld alatti, több emelet mély, lépcsőkkel tagolt folyosóhálózatok, temetkezési helyekkel), imaházak, temetőkápolnák (a katakombák fölé építve), bazilikák, mauzóleumok (díszes építmények, melyek síremlékül szolgálnak), emléktemplomok, temetőkápolnák, keresztelőkápolnák, a VII. században harangtoronyok. A kor szobrászatára jellemzőek a domborművek, melyek a szarkofágokon (díszesen faragott kő- és márványkoporsók) fordulnak elő zömmel. A III. századtól két fő ábrázolási típus terjedt el: a „paradicsom” és a „dogmatikus” szarkofág. A bálványimádási tilalom miatt ugyanakkor nem igen jellemző a szobrászat.

Az ókeresztény festészet fejlődését az uralkodó művészettörténeti irodalom szerint három korszakra tagolhatjuk. Az első korszak (313-ig) fő műfaja a katakombafestészet, melynek díszítőelemei kezdetben cupidók, puttók, virágok, évszakok ábrázolása, később az Ó- és Újszövetség jelenetei. A második korszak (313-518-ig) fő műfaja a miniatúrafestészet, egymás alá rendelt jelenetekkel, érzelmeket kifejező gesztusokkal, tájábrázolással. A harmadik korszak (518-a VIII. századig) a mozaikfestészet a jellemző. A katakombák festészetéhez szorosan kapcsolódik az ott talált szarkofágokat díszítő plasztika.

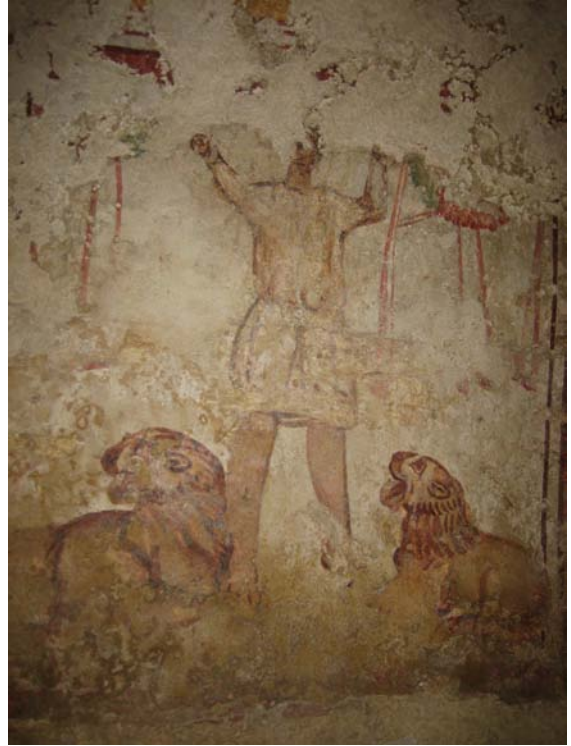

1.

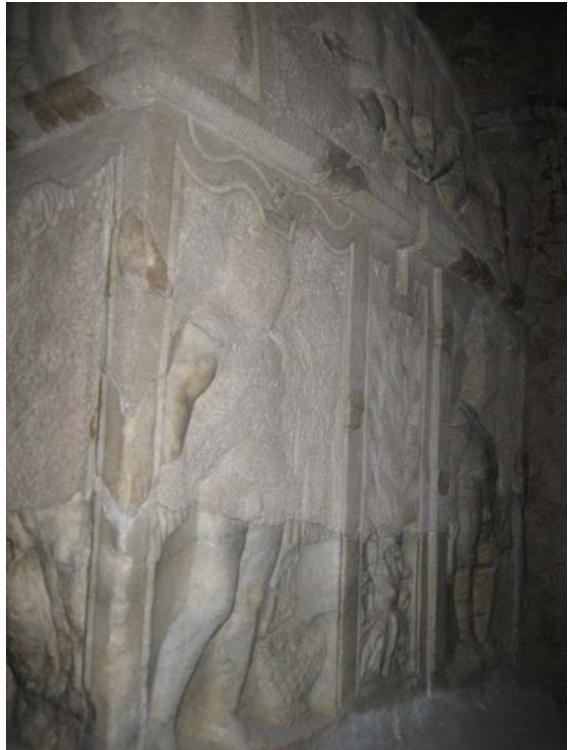

2.

1. A márványszarkofág sarokmaszkja
2. A bűnbeesés, az Ókeresztény Mauzóleum egyik falfestménye

1.

2.

1. Dániel az oroslánok barlangjában (Ókeresztény Mauzóleum)
2. A helyreállított márványszarkofág részlete (Ókeresztény Mauzóleum)

A pécsi sírkamrákról (a teljesség igényenélkül)

Az I. számú - Péter-Pál - sírkamra talán a legismertebb pannóniai ókeresztény építmény, hiszen már 1782 óta tudnak létezéséről. Nevét onnan kapta, hogy a bejárattal szembeni főfalán Péter és Pál apostolok mutatnak rá a Jézus jelenlétét szimbolizáló Krisztus-monogramra. E dongaboltozatos sírkamra teljes belső falfelületét is bibliai jeleneteket ábrázoló freskók, valamint gazdag növényi és állati ornamentika díszíti. 1939-ben tárták fel a II. számú, Korsós sírkamrát, bár már a XVIII-XIX. század fordulóján rábukkantak egy mélypince építéskor. Az észak-déli tájolású, kétszintes építmény itt is egy sírkamrából és a felette elhelyezkedő kápolnából áll, melyben szertartásokat is tartottak, vagy itt emlékeztek meg az elhunytól halála évfordulóján. A sírkamra északi felében egy kis fülkét alakítottak ki, melynek falán kancsó és pohár ábrázolása látható - ennek a képnek köszönheti nevét a sírkamra. Az előbbiektől eltér a sírkamra az Apáca utcában. Különlegességét az adja, hogy itt nem épült sírkamra szint, a négy sír a padlószint alá mélyített üregekben található. Az épület északon apszissal zárul, melyben Kr. u. 390 körül egy félkör alakú ülőpadot alakítottak ki és egy kőből készült oltárt helyeztek el, mely minden valószínűség szerint az itt nyugvó halottak halálának évfordulóján megtartott "lakoma" céljára szolgált. Mindenképpen említést érdemel még a Cella trichora és a Cella septichora is. A Cella trichora, azaz a három apszisos temetői kápolna jellegzetes ókeresztény sírépület volt: téglalap alakú középterére északon, keleten és nyugaton apszisokat építettek, délen pedig egy előcsarnokot. A hétkaréjos temetői épület (Cella septichora) egyedi felépítésű: egy nyújtott nyolcszögű középteret hét, a kelet-

nyugati irányú fő tengely köré csoportosított karéj zár körül, védőépületének építése jelenleg is folyik.¹

---

¹ Forrás: vilagorokseg.hu\ Pécsi ókeresztény sírkamrák

1.

2.

3.

1-3. Az Apáca utcai sírok

1.

2.

3.

1. Az Ókeresztény Mauzóleum kültéri rekonstrukciós munkálatai

2-3. A Cella Septichora védőépülete

Az Ókeresztény Mauzóleum

Az Ókeresztény Mauzóleumot 1975-76-ban a Szent István téri vízlépcső elbontása során fedezték fel, és hamarosan meg is kezdődött a feltárása. A pécsi lakosok körében oly népszerű vízlépcső két északi medencéjét átvágva számos római sír mellett egy nagyméretű sír építmény került elő. A hat hónapos feltáró munka után páratlan nagyságú és jelentőségű épülettel gazdagodott Pécs római kori emlékeinek köre. A feltárt épület kétszintes 18,1x9,5 m (külső méret), 13,8x4,4 m (belső méret). Keleti vége apszissal zárt, négy oldaláról 3-3 kiugró pillér csatlakozik hozzá. Az apszis keleti fala egy helyen 1 méter hosszan teljesen elkeskenyedik (120-ról 50 cm-re), feltehetően az első építési szakaszban itt bejárat lehetett, melyet később elfalaztak. Az északi falon kirajzolódott az eredeti padló szint nyoma, sőt az épület északnyugati részén egy kis darabját az eredeti helyén találtak, mely alapján a padlót rekonstruálni lehetett. A felső épület padlója alatt három részből álló sírkamra feküdt. A középső és a keleti helyiségek szolgálták ténylegesen temetkezési célokat, míg a nyugati helyiség a sírkamra előtere lehetett, melyen keresztül lehetett a felső szintről lejutni az alsó szintre. A középső és a keleti helyiségeket két egymással szemközti beugró pillér választja el egymástól. Ezekre téglából rakott ív támaszkodott, mely leomlott. A sírkamra keleti fala fent ívesen zárul, ezen nyugodott a dongaboltozatos tető keleti vége. E téglából rakott tető mindkét oldalon megmaradt, középső része azonban 2,6 m szélességben a sírkamra teljes hosszában beszakadt. A sírkamra északi és déli fala átlagban 180-200 cm magas és kőből épült. Ezek a falak tipikus római falak, egy-egy sor kőn vastag habarcsréteg, majd újból kő. Itt azonban

habarcs helyett agyagot használtak kötőanyag gyanánt. A sírkamra legértékesebb része a keleti helyiség. Falait teljesen simára vakolták és az északi, déli, keleti falakat valamint az elválasztó pillérek színes falfestmények borítják. A sírkamra keleti felében három szarkofág talpzata illetve töredékei álltak. A déli fal mellett nagyméretű 260-266 cm hosszú 130-132 cm széles márványszarkofág került elő, melynek csak az alja maradt meg (40-45 cm), oldalfalait leverték. A szarkofág nyugati vége faragással volt díszítve. A szarkofág előlapja hármastagolású, a középső mező teljesen sima (az el nem készült felirat helye). A szarkofág nem volt tehát teljesen kész, amikor beletemetkeztek. Tetejét is sikerült teljesen rekonstruálni, minden sarkán maszkokkal díszített akroterion (sarokdíszítés) volt. A másik két szarkofág, amelyeknek talpzatait megtalálták, mészkőből és homokkőből készültek.

A sírkamra a falfestményekkel együtt a IV. század ötvenes-hatvanas éveiben épült.²

---

² Bachman Zoltán, dr. Fülep Ferenc: Az Ókeresztény Mauzóleum kutatástörténete

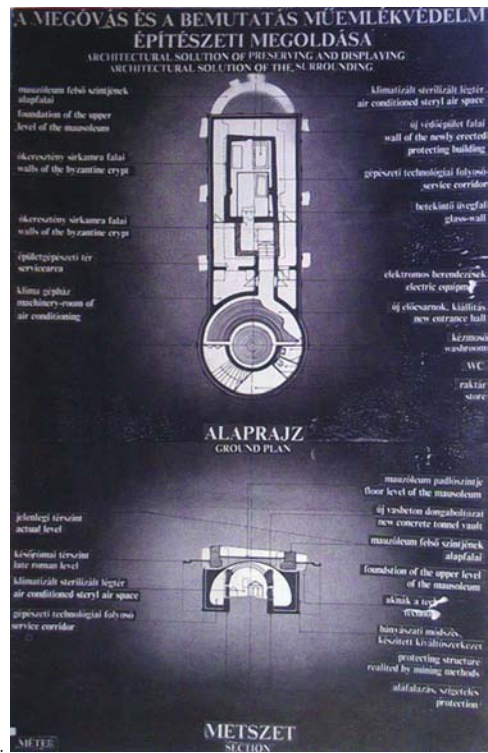

1.

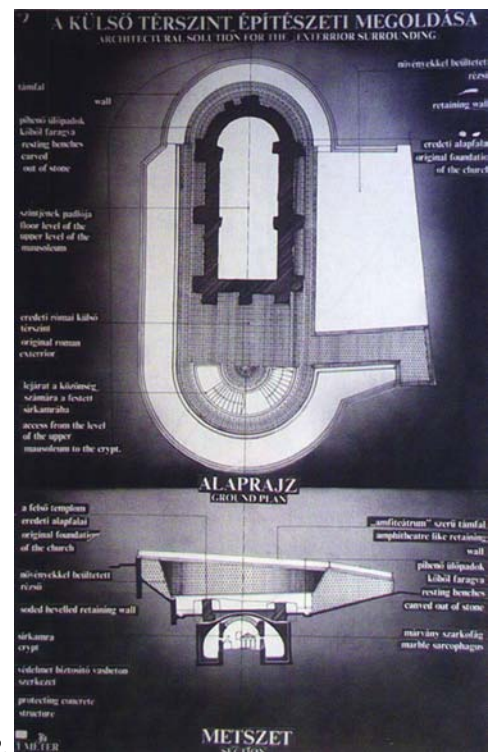

2.

1-2. Az Ókeresztény Mauzózeum az első rekonstrukció után

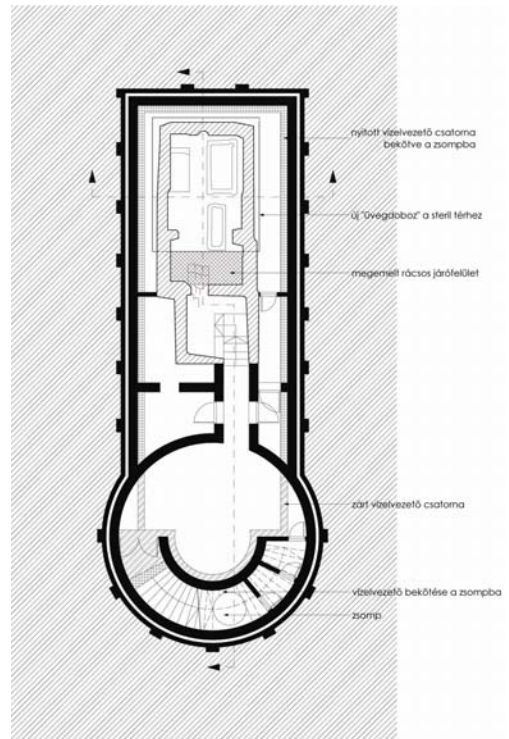

1.

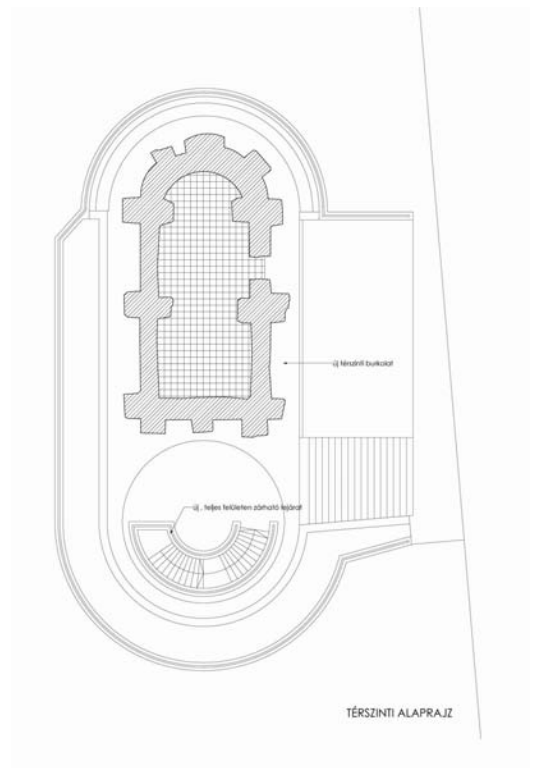

2.

1-2. A védőépület eredeti tervei

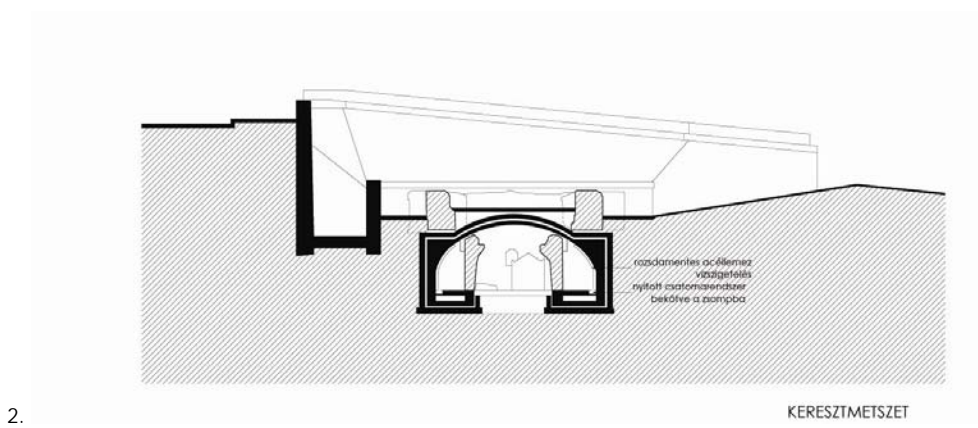
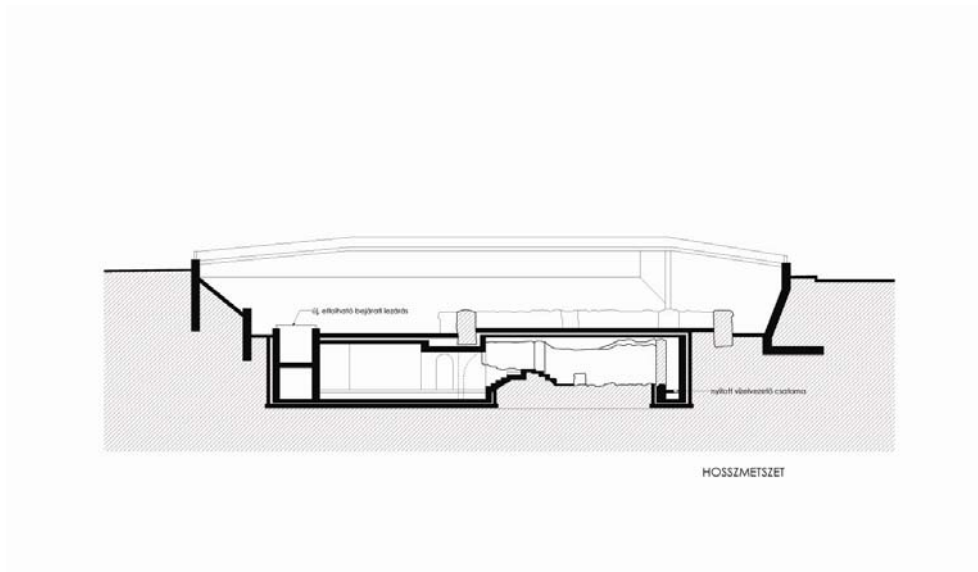

1. ALAPRAJZ

2.

1. Az Ókeresztény Mauzózeum belső alaprajza (tervezett állapot)
2. Az Ókeresztény Mauzózeum térszínti alaprajza (tervezett állapot)

1-2. Az Ókeresztény Mauzóleum metszetei (tervezett állapot)

1.

NEM BIZTOS, HOGY A VÍZSZIGETELÉS MEGLÉTE MEGAKADÁLYOZZA A VÍZ BEJUTÁSÁT, LEHETSÉGES, HOGY A VÍZ EGYSZERŰ IRÁNYÍTÁSÁVAL ORVOSOLHATÓ A PROBLÉMA.

Az Ókeresztény Mauzóleum védőépületének építésekor több olyan szigetelési módszer került beépítésre, melyek a talajvizet hivatottak távoltartani az épülettől, de főként a falképektől. Sajnálatos módon a védőépületnél alkalmazott ólomlemez szigetelés a technológiai hiányosságokból kifolyólag azonban nem képes rendeltetésszerűen működni. A víz távoltartása a falképek megóvása érdekében nagyon fontos szempont. A nem tökéletes szigetelésen könnyedén átjutó nedvesség (víz) a vasbetonból készült dongaszerkezet munkahézagain keresztül jut a IV. századi falak közvetlen környezetébe, így veszélyeztetve a festményeket. A II. számú Korsós sírkamránál eredetileg dr. Fülep Ferenc által alkalmazott légszellőztetési sem bizonyult tökéletes megoldásnak, így 24 évvel később 3 mm-es acéllemez szigetelést kapott a sírkamra új védőépülete, mely így szintén látogathatóvá vált. Az I. számú Péter-Pál sírkamránál hasonló volt a helyzet, a feltárása során kialakított védőépületnél alkalmazott gravitációs szellőzési rendszer itt sem vált be, így veszélyeztette a falfestményeket.

A falképek fokozottan óvandó tárgytípusba tartoznak képzőművészeti értékük miatt. Az épülettel szorosan összefüggő elemként együtt lélegzik azzal. Éppen ezért a falképek megmaradása elsődleges feltétele a hordozó épület állandó (!), jó karbantartása. Az épületnek a legkisebb hibája is visszavonhatatlan képzőművészeti veszteségeket tud okozni.

Mivel az Ókeresztény Mauzóleum esetében a védőépület újraszigetelése csak gazdaságtalan bontási munkák árán lenne

megoldható, ezért olyan módot kellett választani, amely költséghatékony és amellett megóvja a vizesedéstől a falakat, ezáltal a falképeket is. Ezt szolgálja az általam tervezett vízelvező rendszer, mely a védőépület belsejében gyűjti össze és vezeti a csatornába a falakon keresztüljutott vizet. Ezáltal a víz ugyan megjelenik az épület belsejében, de irányíthatóvá válik, hiszen a meglévő és újonnan beépített gépészeti berendezéseknek köszönhetően a nedvesség folyamatos jelenléte ellenére biztosítható az optimális légállapot.

1.

2.

3.

1-3. A víz megjelenése a védőépületen belül

1.

2.

1-2. Az új vízvezető csatorna építése

2.

Második tézis: Élvezhető örökségvédelem

AZ ÉPÍTÉSZ FELADATA A KÖZÉRTHETŐ BEMUTATÁS. TENNIE KELL EZT ÚGY, HOGY A BEMUTATANDÓ EMLÉKKEL NEM KONKURÁLÓ, ANNAK LÁTVÁNYÁT MEG NEM ZAVARÓ ÉPÜLETEKKEL KELL AZT KÖRÜLVENNI.

Az Ókeresztény Mauzóleum több szempontból is egyedülálló az egész világörökségi területet figyelembe véve. Az Ókeresztény Mauzóleum az egyetlen olyan építménye a nekropolisznak, ahol a valamikori külső térszint megegyezik a mai járósínttel, így az épület megértése, nem okozhat gondot senki számára, hiszen a felső építmény körül sétálva az 1600 évvel ezelőtti járósíntet használhatjuk ma is.

Az eredeti védőépület lépcsőlejárója kiemelkedve a környezetéből, építményszerű megjelenésével magára vonta az idelátogatók figyelmét, melynek kapcsán több probléma is felvetődött. Az első és építészeti szempontból legfontosabb, hogy az 1600 évvel ezelőtt épült majd helyreállított kápolna romjaival konkurált, mivel a látogatók többsége egyből elindult a lépcsőn lefelé a sírkamra belsejébe, ügyet sem vetve a térszínti romokra. A most megépített vízszintes tetőzet, az eredeti tető alaprajzi kialakítását ugyan megtartva, de a térben alárendeli magát a romoknak, hogy az konkurenciamentesen érvényesülni tudjon.

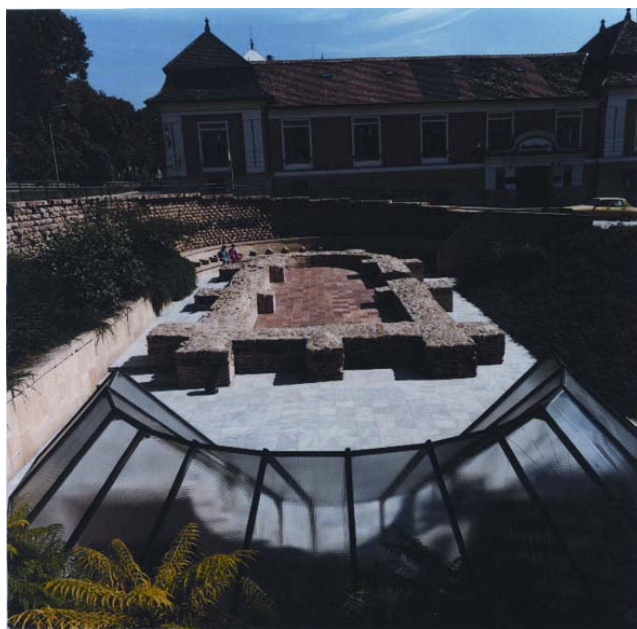

1.

2.

1-2. A régi és az új tetőzet

1.

2.

1-2. A régi és az új lépcsőfedés térformáló hatása

1-3. Az új lejárati tetőzet

3.

Harmadik tézis: Üvegkalitkába zárt látogatók

A BETEKINTÉS LEHETŐSÉGÉNEK PRIORITÁST ADVA, ÚGY KELL ELVÁLASZTANI A LÁTOGATÓT A LÁTVÁNYTÓL, HOGY ANNAK ÉLVEZETÉT SEMMI NE TUDJA MEGZAVARNI.

A rekonstrukció lehetőséget adott arra, hogy a belső teret átalakítva úgy adhassuk át megint a látogató közönségnek, hogy az ide betérők megtiszteljék a múltat azzal, hogy nem „taposnak rajta”. Az átalakítás előtt a betekintő üveg úgy volt kialakítva, hogy az oda beérkező látogatók ugyan kényelmesen körül tudtak nézni a sírkamrában, de tették ezt úgy, hogy közben a hármasszámú szarkofág maradványain lépkedtek. A látnivaló közelsége azonban közel sem olyan fontos, mint a hely szellemének érezhetősége és az áttekinthetőség lehetősége. Az eredeti római lépcső nem a mai elvárások szerint lett méretezve az építés idején, így veszély forrása volt. A megemelt üvegjárószint megoldja a lépcső problematikáját, és ami még fontosabb, hogy megakadályozza a por és más szennyezőanyagok bejutását a sírkamra steril terébe. Az új betekintőüveg szerkezeti kialakítása miatt nem gátolja a szabad átláthatóságot, ezzel garantálja a sírkamra miliójének tökéletes élvezhetőségét.

1-2. Az „üvegkalitka” acél tartószerkezete

4.

Negyedik tézis: Változás-örökkévalóság

A SZÍNHÁZBAN A DÍSZLET NAGY HATÁSSAL LEHET AZ EMBERRE ÉS SEGÍTHETI A DARAB MEGÉRTÉSÉBEN. ESETÜNKBEN A KERT A DÍSZLET, ÉS A TEREMTÉS VAN MŰSORON.

És az Úristen a földből mindenféle fát sarjasztott, ami tekintetre szép és táplálkozásra alkalmas; azután kisarjasztotta az élet fáját a kert közepén, meg a jó és a rossz tudásának a fáját. Az Úristen parancsot adott az embernek: "A kert minden fájáról ehetsz. De a jó és a rossz tudás fájáról ne egyél, mert amely napon eszel róla, meghalsz."³

A kígyó ravaszabb volt a föld minden állatánál, amit az Úristen teremtett. Ezt mondta az asszonynak: „Valóban mondta Isten, hogy nem ehettek a kert valamennyi fájáról?” Az asszony így válaszolt a kígyónak: „A kert minden gyümölcséből ehetünk. Isten csak a kert közepén álló fa gyümölcséről mondta: ne egyetek belőle, ne érintsétek, nehogy meghaljatok.” Erre a kígyó így beszélt az asszonyhoz: „Semmi esetre; nem fogtok meghalni. Isten jól tudja, hogy amely napon abból esztek, szemetek felnyílik, olyanok lesztek mint az istenek, akik ismerik a jót és a rosszat.” Az asszony látta, hogy a fa gyümölcse élvezhető, tekintetre szép és csábít a tudás megszerzésére. Vett tehát a gyümölcséből, megette, adott férjének, aki vele volt, és az is evett belőle. Erre felnyílt a szemük, észrevették, hogy meztelenek. ... Azután így szólt az Úristen: „Lám az ember olyan lett, mint egy közülünk, ismer jót és rosszat. De nem fogja kinyújtani a kezét, hogy az élet fájáról is vegyen, egyék és örökké éljen!”⁴ Ádám és Éva kiűzetett a paradicsomból, mert ettek a tiltott gyümölcsből, a jó és a rossz tudás fájának almájából és Isten nem akarta, hogy az élet fájának gyümölcséből is egyenek. A bűnbeesés motívuma az első

---

³ A teremtés könyve 2.9

⁴ A teremtés könyve 3.22

emberpárral és a kígyóval megjelenik az Ókeresztény Mauzózeum falfestményei között, mint a jellemző motívuma az ókeresztény ikonográfiának. A következő kép Dániel az oroszlánok barlangjában, vörös és zöld növényekből készült koszorú vörös szalagokkal összefogva. Légy hű mindhalálig és neked adom az élet koszorúját. Az utolsó kép az északi falon az élet fája. A keleti falon látható a trónuson ülő Krisztus, aki a paradicsomban fogadja az elhunytat.⁵

A Paradicsomból indultunk, és oda juthatunk halálunk után, amennyiben Istent tisztelve élünk és halunk. Ezt az édeni kertet próbáltuk kicsit belecsempészni az emberek tudatába azzal, hogy szimbolikus növényekkel építettük be a rézsüket.

A külső térszinten egy olyan kertet alakítottunk ki, melyben minden fa és növény állandó-örökzöld (az örökkévalóságot szimbolizálva), kivéve az „élet fáját”, mint a kert egyetlen változó és folyton termő fáját. A kert kialakításánál nagy szakmai segítséget kaptam Majoros Nóra és Böjte Tibor tájépítészekről.

---

⁵ Pozsárkó Csaba: Későrómai antik motívumok az Ókeresztény Mauzóleumban

1.

2.

3.

1-3. Az Ókeresztény Mauzóleum kertje

5.

ELŐRETEKINTÉS. AZ ÓKERESZTÉNY MAUZÓLEUM TÉRSZINTI ÉPÍTMÉNYÉNEK ÉS KÖRNYÉKÉNEK KÖZÖSSÉGI TÉRÉLMÉNNYÉ, TALÁLKOZÓHELLYÉ ALAKÍTÁSA.

Pécs újabb kihívás előtt áll a 2010-re elnyert Európa Kulturális Fővárosa cím kapcsán. Az Ókeresztény Mauzóleum tere a pécsi Székesegyház észak-déli tengelyének és a nyugati várfalsétányt a belvárossal összekötő nyugat-keleti irányú tengelyének metszéspontjában helyezkedik el. Mivel a Szent István tér keleti része a vízlépcső elbontása óta egyszerű zöldfelület, adódik a lehetőség, hogy ezt kihasználva megerősítsük az észak-déli tengelyt, ezzel kiemelve az Ókeresztény Mauzóleumot a mostani „gödörből”. Ennek a kivitelezésére több megoldás is kínálkozik, melyek minimális beavatkozást igényelnek, de a hatásukra bekapcsolódhatna a most félreeső Mauzóleum a város közösségi életébe. A déli részü lépcsős kialakításával (természetesen a növényzet megóvásával) élhető lesz az építmény környéke, lehetőséget teremtve kisebb szabadtéri rendezvények lebonyolítására.

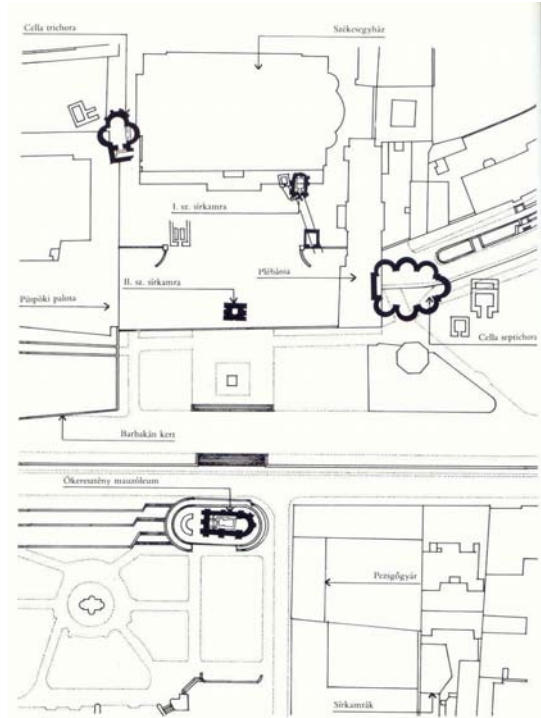
1.

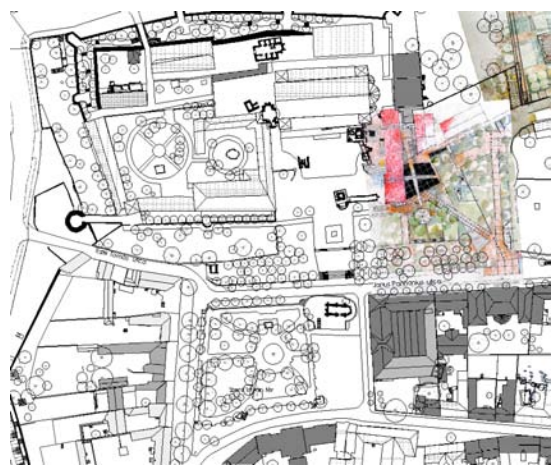
2.

1. A Szent István tér déli oldaláról egyértelműen adódik az észak-déli tengely

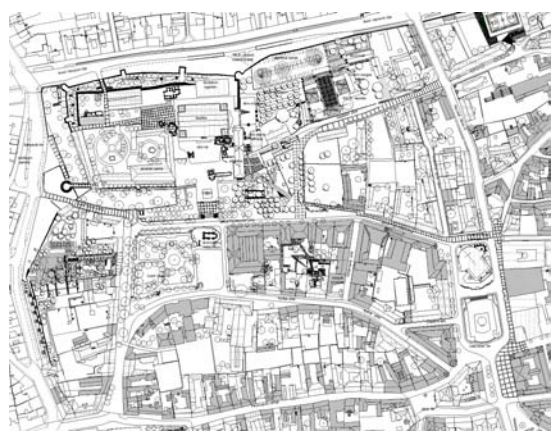
2. A mauzóleum részsűjéről a Székesegyház látványa

1.

2.

3.

1-3. A világörökségi helyszín, városrészlet